

Mandat da la rogaziun federala 2018

LA REGENZA

A LAS ABITANTAS ED ALS ABITANTS
DAL CHANTUN GRISCHUN

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais,

il Di da la rogaziun federala ans confruntescha cun la dumonda, co che nus tuts pudain stabilir e mantegnair ina cuminanza, tge che la cuminanza vala per nus, nua ch'ella ha sias ragischs e co ch'ella unescha ils fermes ed ils debels.

Il Grischun vegn savens numnà il pajais da las 150 vals. E propri, sias vals, lur particularitads, lur cultura, lur stil architectonic, lur lingua e lur derivanza confessiunala dattan a noss chantun ina ritgezza, sco ch'ella è strusch da chattar en auters lieus en in spazi uschè stretg. Gist perquai che nus vivain entamez ina tala ritgezza da la diversitat, ans essan nus fitg savens memia pauc conscicents da quai. Per fortuna hai adina puspè dà e datti er anc oz visitadras e visitaders ch'ans rendan attent a quai cun lur descripziuns e cun lur represchentaziuns artisticas.

La ritgezza da la diversitat ha però er sia altra vart. Ella ans dumonda, co che nus vivain cun questa diversitat. Laschain nus simplamain viver ils auters ed essan cuntents, sch'els n'ans vegnan betg en pes? Stain nus attents da segirar en emprima lingia il bainstar da l'atgna val e da noss conturns directs? U ans interessa tge che curra e passa en las otras vals e regiuns? Ans essan nus conscicents che noss chantun exista gist en sia multifariadad mo perquai che la convivenza è – sur tschientaners e per part cun grondas stentas – vegnida tschertgada e chattada, mintgatant obtegnida suenter in cumbat e cun forza, ma ch'ella ha tut en tut tuttina pudì furmar – sco diversitat pertada da tuts – in'unitad? La Val Calanca è altra che la Val Lumnezia, il Partenz auter ch'il Puschlav ed il Scanvetg puspè auter che la Val Müstair.

L'existenza da las 150 vals ans confruntescha uschia er cun la dumonda, quant enavant che la diversitat dastga ir, en tge che las parts cuminaivlas existan malgrà tut la diversitat, co che la cuminanza po vegnir sviluppada e quant enavant che la solidaritad tranter tuts qualifitgescha noss agir e nossa vita.

Che questa solidaritad exista, avain nus vesì en il Grischun en moda impressiunanta a chaschun dals eveniments en Bregaglia. Ultra da l'agid material èsi stà cler per tut las abitantas ed ils abitants dal chantun che la protecziun civila, il militar, ma er tut ils uffizis dal chantun participads èn stads a disposiziun durant emnas per questa val e per sia situaziun d'urgenza. Strusch insatgi en il chantun vegn ad esser sa dumandà: Tge porta quai a mai, a mia vischnanca, a mia regiun? Il cuntrari: Il resultat è stada ina gronda demonstraziun da solidaritad spontana vivida per ina val periferica tutgada fermamain. Quai è là er vegnì sentì en quest senn.

Ultra da tals eveniments da la natira vegn la solidaritad tranter tuts sutta-messa a la prova da vardad er là, nua ch'i sa tracta da vegnir a frida cun ils svilups da las vals, ch'en mintgamai differents. I dat lieus e regiuns che han pers dal tuttafatg u per part las scolas, las ustarias, las uniuns ed il medi da vallada e che guardan vers in avegnir intschert, ed i dat auters lieus ed outras regiuns che construeschan u che ston engrondir chasas da scola, nua che la populaziun crescha e las plazzas da lavour er, e pervia da quai er la dumonda da spazi d'abitar. Co pudain nus dumagnar quests svilups ch'en uschè differents, senza che las 150 vals sa distanzieschian ina da l'autra?

Avant gnanc uschè blers onns eran las vischnancas grischunas sfurzadas, cur ch'ellas èn stadas pertutgadas d'in incendi, dad ir a supplitgar per sustegn en tut il chantun ed en Svizra per pudair puspè refar las chasas arsas. Las assicuranzas cunter fieu e las assicuranzas d'edifizis ch'en sa sviluppadas pervia da quai sco segn da solidaritad han laschà daventar obsoletas talas turas da supplica, e cun la medema persvasiun èn pli tard vegnididas creadas las assicuranzas socialas sco la AVS, la AI, las cassas da malsauns e l'assicuranza cunter la dischoccupaziun. Ina tala solidaritad vivida è ozendi precis uschè necessaria, sche er forsa sin tut auters champs.

Quai sa mussa tar dumondas fitg profanas che vegnan a metter a la prova la solidaritad dal chantun, da las vischnancas e da las valladas il proxim temp, uschia per exempl, sche la planisaziun dal territori sto vegnir adattada al svilup da la populaziun. I sa mussa er tar la structura da scola e tar la politica d'energia quant enavant ch'ils uschenumnads ferms prendan serius ils uschenumnads debels sco er quant enavant ch'ils debels da lur vart na quintan betg simplamain cun ils ferms e quant enavant ch'els tralaschan agens sforzs. La solidaritad cumenza a funcziunar là, nua che la diversitat vegn acceptada

e chapida, nua ch'ella na vegn betg vesida e vivida sco deblezza, mabain sco ritgezza.

Igl è ina da las missivas centralas dal cristianissem che betg mo il singul duai sa metter en servetsch da la cuminanza, mabain che er la cuminanza duai s'occupar dal singul che patescha, ch'ella duai ir cun el e s'allegrar cun el. Viver quai è la basa, sin la quala la cuminanza na vegn però betg sentida sco chaussa che sa chapescha da sez e ch'è simplamain avant maun, ma che po tuttina vegnir obtegnida mintga di da nov. L'uman sco ina creatira che stat dretg si po sa sgobar e gidar si a quels che n'enconuschan betg quest star dretg si u che na gughegian betg da sa drizzar si. El dastga e po sa fidar ch'i vegnia gidà si er ad el, sch'el avess d'avair da basegn da quai.

Il savair e la confidenza da mintgina da las 150 vals, ch'ellas pon sa fidar da questa solidaritat, è ina chaussa preziusa. Sin questa basa crescha la confidenza e la prontezza da tuts da pratitgar er sez la solidaritat. Quai suror ils cunfins da l'atgna regiun e dals agens interess. Uschia sa sviluppa ina cuminanza ch'è dapli che la spira concentraziun sin ils agens interess e che porta pli lunsch. Solidaritat vivida stgaffescha fidanza e dat il spazi per iniziativas e per svilups che servan a dumagnar process dolurus ed a cumporlar il nunmidabel. Nus tuts duvrain questa solidaritat, il stadi, las baselgias, cuminanzas grondas e pitschnas fin giu tar las vischinanzas e las famiglias.

La solidaritat vivida collia suror la diversitat politica sco er suror cunfins religius e confessiunals ed è indispensabla per il svilup e per il rinforzament da la cuminanza. Quest agir transcunfinal è spezialmain impurtant en il territori alpin. Co pudessan nus ir enturn cun eveniments sco catastrofas da la natira, cun problems sco la dumonda da las generaziuns e cun svilups sco la diminuziun da la populaziun en las vals alpinas, sche nus na prendessan els betg per mauns cuminaivlamain, na tractassan els betg cuminaivlamain e na tschertgassan betg ina via cuminaivla per schliar els?

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais,

il Di da la rogaziun federala ans confruntescha cun la dumonda, co che nus tuts pudain stabilir e mantegnair ina cuminanza, tge che la cuminanza vala per nus, nua ch'ella ha sias ragischs e co ch'ella unescha ils fermes ed ils debels. N'emblidain betg che nus vivain mintga di grazia ad ella e profitain dad ella mintga di en modas e manieras fitg differentas. Tut las 150 vals vivan da la solidaritat dals auters ed ella fa che nus sezs sentin er en moda solidarica e che nus agin correspondentamain. Las generaziuns avant nus han tschentà il fundament, nus pudain construir vinavant sin el cun speranza e cun confidenza.

DA RESGUARDAR

1. Tenor l'ordinaziun dal cussegli grond dals 24 da favrer 1971 vegnan las plaivs resp. las pravendas supplitgadas da laschar leger giu da scantschala resp. giu da chanzla il mandat da la rogaziun federala **otg**, eventualmain quindesch dis avant questa festa, pia ils **9**, eventualmain ils 2 da settember 2018. Plinavant vegnan ellas supplitgadas da far attent la raspada ch'i stoppia vegnir fatga – tenor la medema ordinaziun – ina collecta il di da rogaziun en tut las baselgias dal chantun. Tenor il conclus da la regenza dals 9 da matg 2018 vegn il retgav da questa collecta concedi per mintgamai in terz a la fundaziun «Benevol Grischun», a l'uniun «KJBE – Dis da visita accumpagnads, Cuira» ed a la fundaziun «Chasa per dunnas dal Grischun».
- *Benevol Grischun:* La fundaziun è il post spezialisà per l'intermediaziun da lavur voluntara en il chantun Grischun. Benevol Grischun infurmescha e cusseglià persunas, organisaziuns ed uniuns en cas da dumondas che han da far cun la lavur voluntara. La finamira è quella da segirar la colliaziun tranter persunas che prestan lavur voluntara ed organisaziuns che occupan persunas che fan lavur voluntara e da garantir uschia la promozion e la renconuschientscha da la lavur voluntara.
- *KJBE – Dis da visita accumpagnads:* L'uniun KJBE (tgirar, accumpagnar e rinforzar uffants e giuvenils) è in post spezialisà per purschidas cumplementaras e promoturas a la famiglia. La purschida da dis da visita accumpagnads sa drizza als geniturs u ad in genitur che vivan separadament da lur uffants u che na pon u na dastgan betg pli ademplir en moda autonoma il dretg da visita. Cun la purschida vegni tegni quint dal basegn dals uffants d'avair in contact personal cun tuts dus geniturs. Las uras da visita han lieu sut ils egls d'in team d'accumpagnament qualifitgà.
- *Fundaziun «Chasa per dunnas dal Grischun»:* La fundaziun maina ina chasa per dunnas ch'i è averta per victimas femininas da tuttas naziunalitads che han subì smanatschas e violenza fisica e psichica. L'adressa è secreta; nagin na vegn a savair, nua che las dunnas pertutgadas abitan. La chasa per dunnas porscha ina pussaivladad d'abitar temporara ed accumpagnada e serva a las dunnas pertutgadas sco staziun intermediara per chattar la calma e per ponderar ils proxims pass. La chasa per dunnas las cusseglià e las sustegna latiers.
2. Las suprastanzas communalas vegnan incumbensadas da far la collecta en consentiment cun las instanzas ecclesiasticas e da consegnar la summa rimmada fin ils 30 da settember 2018 a l'administraziun da finanzas dal Grischun, 7000 Cuira, CP 70-187-9.
3. Las suprastanzas communalas vegnan plinavant envidadas da procurar che tut ils zains vegnian tutgads resp. sunads la sonda avant la rogaziun federala a las 18.00.

La reproducziun è permessa pir suenter ils 12 da settember 2018.